

незалежні директори, виникає потреба у тлумаченні альтернативи «та/або» для з'ясування питання, чи є участь незалежних директорів в наглядовій раді обов'язковою. Відповідь буде наступною: наглядова рада може бути сформована виключно з акціонерів чи їх представників, а наявність в складі наглядової ради незалежних директорів є прямо пропорційною виключній волі акціонерів.

Дещо інша ситуація з публічним акціонерним товариством та акціонерним товариством, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належить державі, а також акціонерним товариством, 50 і більше відсотків акцій якого знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави в яких становить 100 відсотків – в складі наглядової ради має бути щонайменше два незалежні директори (ч. 4 ст. 53 Закону). У п. 3.1.12 Принципів зазначено, що з метою забезпечення незалежності наглядової ради до її складу доцільно включати незалежних членів, кількість яких складає принаймні 25 відсотків кількісного складу ради. Встановлення мінімальної кількості незалежних директорів у дві особи є необґрунтованим з огляду, по-перше, на співвідношення з мінімальною кількістю членів наглядової ради публічного акціонерного товариства у 5 осіб (ч. 11 ст. 53 Закону), по-друге, на той факт, що відповідно до абз. 2 ч. 1 ст. 56 Закону в зазначених акціонерних товариствах мають обов'язково утворюватися комітети: з питань аудиту, з питань визначення винагороди посадовим особам товариства, з питань призначень. Зазначені комітети складаються виключно або переважно із членів наглядової ради акціонерного товариства, які є незалежними директорами, і очолюються ними. Відтак при наявності в складі наглядової ради лише двох незалежних директорів виконання даної умови ставиться під сумнів.

Викладений вище аналіз дає можливість зробити наступні висновки: впровадження інституту незалежного директора в акціонерних товариствах - прогресивний крок законодавця назустріч відкриттю кордонів для активного залучення інвестицій, підвищенню позиції України в рейтингу DoingBusiness та захисту прав і законних інтересів міноритарних акціонерів, однак для ефективного функціонування досліджуваного інституту необхідним залишається вдосконалення законодавчих положень в частині: 1) уникнення вживання або надання законодавчого тлумачення оціночним поняттям, які використовуються при визначенні ознак, яким має відповідати особа незалежного директора; 2) законодавче закріплення такої мінімальної кількості незалежних директорів в складі наглядової ради, яка б давала можливість гарантувати її незалежність; 3) визначення законодавцем вимог до функціонування комітету при наглядовій раді публічного акціонерного товариства з питань призначень незалежних директорів та меж його відповідальності в разі зловживання правами чи вчинення протиправних дій/бездіяльності; 4) уточнення поняття «дочірнє підприємство» в Законі України «Про акціонерні товариства»; 5) встановлення кваліфікаційних вимог для кандидата в склад наглядової ради як незалежного директора.

Науковий керівник – к.ю.н., доц. Лукач І.В.

Ірина Бутирська
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
асистент кафедри правосуддя

Системи неспроможності (банкрутства)

Актуальність теми дослідження. Досліджуючи досвід правового регулювання банкрутства у різних країнах, можна побачити, що у світі відсутня єдина, оптимальна

модель процедури банкрутства, яка б підходила для всіх країн. Це зумовлено багатьма факторами, а саме: приналежністю до різних правових сімей, правовими традиціями, економічною ситуацією у державі тощо. Системи неспроможності поділяють у залежності від того, якій стороні відведено більше привілеїв стосовно прав, чії інтереси більш захищені – кредитора чи боржника, у зв'язку з чим у законодавстві різних країн, як правило, виділяють п'ять видів систем неспроможності: радикально прокредиторські; помірно прокредиторські; нейтральні; помірно проборжникові; радикально проборжникові.

Прокредиторське законодавство виходить з презумпції недобросовісності боржника і, відповідно, відповідальними за всі фінансові негаразди боржника визнаються його керівники. Особливістю радикально прокредиторського законодавства є прагнення максимально задовольнити вимоги кредиторів шляхом продажу активів боржника і розподілу виручених коштів між кредиторами. Радикально прокредиторське законодавство характерне для Англії, Ізраїлю, Гонконгу, Австралії. У країнах з помірно прокредиторським законодавством поряд із захистом інтересів кредиторів розглядається механізм збереження діючих підприємств. По можливості, підприємство-боржника намагаються зберегти, вигідно продавши його як цілісний майновий комплекс, а не частинами. Кошти, вилучені від такого продажу, розподіляються між кредиторами. Дана модель є характерною для Японії, Німеччини, Фінляндії, Норвегії.

Радикально проборжникове законодавство має на меті, у першу чергу, збереження цілісності підприємства-боржника та робочих місць. Однак, у деяких випадках підприємство намагаються зберегти будь-якою ціною, що суттєво порушує інтереси як кредиторів підприємства, так і економіки у цілому. В основі цієї моделі лежить припущення про те, що фінансові труднощі, які відчуває боржник, є тимчасовими та випадковими, відповідно, серйозна увага приділяється відновлювальним процедурам. Реабілітаційні процедури навіть у випадку неможливості повного задоволення всіх вимог кредиторів можуть не закінчуватися ліквідацією підприємства. Тобто, по завершенню реалізації майна і розрахунків з кредиторами боржнику може надаватися можливість почати бізнес, будучи вільним від попередніх боргів. Крім того, в умовах проборжnikової направленості законодавства боржнику надаються пільги при укладенні мирової угоди. Радикально проборжnikова модель є характерною для системи конкурсного законодавства Франції.

Нейтральне законодавство прагне врахувати інтереси і боржника, і кредиторів. У цьому випадку закон не надає явних переваг одній стороні на шкоду інтересів іншої. Боржник і кредитор знаходяться приблизно у рівному становищі, оскільки закон робить спробу врахувати їх інтереси одночасно. Даний тип законодавства характерний для Російської Федерації, США, Чехії, Данії, Італії [Ковалева І.В. Соотношение прав и обязанностей участников отношений, регулируемых законодательством Российской Федерации в сфере несостоятельности (банкротства) юридических лиц / И.В.Ковалева // Проблемы современной экономики. – 2010. – № 4. – С. 125].

Кожна система неспроможності має як свої переваги, так і свої недоліки. Наприклад, якщо мова йде про проборжnikову направленість законодавства, то правильніше буде говорити, що основною метою правового регулювання являється захист майнового комплексу боржника для збереження його економічної та соціальної структури, а не для захисту майнових інтересів власників або повноважень менеджменту компанії [Роенко Е.А. Концептуальные особенности национальных систем регулирования

несостоятельности / Е.А.Роечко // Известия РГПУ им.А.И. Герцена. – 2008. – № 74-1. – С.433].

Однак, системи неспроможності, у переважній більшості, орієнтуються на сторін у справі про банкрутство, забуваючи при цьому про інших, менш важливих учасників і взагалі нічого не говорячи про роль суду у справі про банкрутство. Дане упущення, на нашу думку, дає підстави для доповнення існуючої класифікації систем неспроможності додатковим критерієм – активність суду. Даний критерій обумовлений тим, що у деяких країнах роль суду має посиленний характер, що проявляється у здійсненні судом не притаманних для нього, на перший погляд, дій. Так, в Англії ініціювати процедуру неспроможності щодо юридичних осіб можуть кредитори (зокрема, вкладники), боржник (компанія або її директор) і суд [Поляков Б.М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Б.М.Поляков. – К. : Ін Юре, 2011. – С. 520]. В Італії суд призначає уповноваженого суддю, який здійснює контроль над усіма органами конкурсного управління. У Франції правом на подання заяви про визнання боржника неспроможним (банкрутом) наділені кредитори, боржник, суд та прокурор [Николаева І.В. Правовий взаємозв'язок виконавчого провадження та процедури неспроможності (банкрутства) за законодавством зарубіжних країн / І.В.Николаева // Вісник господарського судочинства. – 2013. – № 5. – С. 151].

На відміну від зазначених країн, в Україні, Росії, Білорусі суд не має якихось особливих повноважень у справі про банкрутство, а тому здійснює лише основні функції – здійснення правосуддя та контроль.

Висновки. За таких обставин вважаємо, що системи неспроможності варто класифікувати за двома критеріями: у залежності від того, якій стороні відведено більше привілеїв стосовно прав, чиї інтереси більш захищені; щодо ролі суду у справі про банкрутство. За другим критерієм системи неспроможності варто розрізнити наступним чином: системи неспроможності з активною діяльністю суду (Англія, Італія, Франція) та системи неспроможності з традиційною діяльністю суду (Україна, Росія, Білорусь).

Науковий керівник – д.ю.н., доц. Щербанюк О.В.

Грина Войцеховська

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
юридичний факультет
аспірант 2 року навчання*

Загальні засади державного регулювання перестрахової діяльності в Україні

Актуальність теми дослідження обумовлена відсутністю окремої системи державного регулювання перестрахової діяльності в Україні як однієї з умов її ефективного здійснення.

Варто відзначити, що недавнього часу у світі не існувало єдиного підходу до державного регулювання перестрахової діяльності. Разом із тим, в переважній більшості країн його здійснення (навіть у випадку, коли воно було спрямовано на діяльність професійних перестраховиків) відбувалося в межах системи державного регулювання страхової діяльності, а відтак, розмежування між державним регулюванням відповідних видів господарської діяльності досить тривалий час взагалі не проводилося. Однак, наш погляд, з огляду на особливий характер та зміст перестрахової діяльності як окремого виду підприємницької діяльності [Войцеховська І. М. Поняття, ознаки та зміст